

การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
กรณีศึกษา กลุ่มเครื่องแกงชุมชนบ้านเขาวอม*
GROUP MANAGEMENT UNDER THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY
ECONOMY CASE STUDY OF CURRY PASTE GROUP OF BAAN KLANG
PHATTHANA COMMUNITY

ธราดล แซ่ลิ่ม

Tharadon Saelim

ชัยพฤกษ์ ลักษณพงษ์

Chaiyaprouk Laksanapeng

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Damrongwattana

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

เมธารินทร์ จำนงค์ธรรม

Matawarin Jamnongtham

นักวิชาการอิสระ

Independent Academic, Thailand

Email: Jittima_Dam@Nstru.Ac.Th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาการเกิดกลุ่มเครื่องแกง 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มเครื่องแกง และ 3) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มเครื่องแกง ตำบลเปลี่ยน อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลหลัก นายจรี พรหมมา ข้อมูลรอง นางสาวชนิษฐา วงศ์พิพันธ์ และนายสันติ ศิริจิตร สภาพปัญหาเล็งเห็นว่าประชากรในหมู่บ้านค่อนข้างที่จะว่างงานกันเยอะ จึงอยากสนับสนุนให้ประชากรมีรายได้เสริมเพื่อการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น น้อมนำยึดหลักคำสอนของเศรษฐกิจพอเพียง จึงจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2563 ผลการวิจัย พบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มเครื่องแกงของชาวบ้านในชุมชนบ้านเขาวอม มีพฤติกรรมในการตัดสินใจ เลือกซื้อสินค้าที่ไม่แน่นอน สมาชิกในครอบครัวเป็นผู้มีอิทธิพล ต่อการตัดสินใจซื้อ ส่วนใหญ่มีเหตุผลในการซื้อเพราะใกล้บ้าน สะดวก เหตุผลที่ซื้อเพราะ สามารถนำไปประกอบอาหารได้ 2) กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้เรื่องเครื่องแกง ในพื้นที่ชุมชนบ้านเขาวอม ตำบลเปลี่ยน อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านสินค้า รองลงมาคือ ด้านราคา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจำหน่ายสินค้า และ 3) การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มเครื่องแกงของชุมชนบ้านเขาวอม การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความพอประมาณ การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความมีเหตุ การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีภูมิคุ้มกัน การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีความรู้ การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีคุณธรรม

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, เศรษฐกิจพอเพียง, กลุ่มเครื่องแกงชุมชนบ้านเขาวอม

Abstract

The objectives of this study were 1) To study the development for the establishment of the occupation group making curry paste, 2) To study the problem conditions of the occupation group making curry paste, and 3) To study the management of the group under the Philosophy of Sufficiency Economy with the curry paste occupation group in Plian Sub-district, Sichon District, Nakhon Si Thammarat Province. The research employed qualitative research methods by interviewing key informants. The primary informant was Mr. Juree Phromma, and the secondary informants were Ms. Khanitha Wongpiphan and Mr. Santi Sirichit. The problem was that the population in the village was unemployed. Therefore, the researcher desired to support the population in the village to gain extra income and maintain a better way of life by embracing the Philosophy of Sufficiency Economy. Therefore, the occupation group was established in 2020. The results of the research found that 1) A sample group from the occupation group of villagers making curry paste in the Ban Khao Om community behaved with unpredictable decision-making in choosing a product. Family members were influential in the purchasing decision. Most of the reasons for purchasing were due to proximity to their home and convenience. The main reason for purchasing is for cooking. 2) The sample group had a high level of overall knowledge about curry paste in the Ban Khao Om community, Plian Sub-district, Sichon District, Nakhon Si Thammarat Province. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average mean was the product aspect, followed by the price aspect, and the aspect with the lowest average was product sales. 3) Group management under the Philosophy of Sufficiency Economy of the occupation group making curry paste of the Ban Khao Om community indicated group management with moderation, group management with reasonableness, group management with self-immunity, group management with knowledgeableness, group management with morality.

Keywords: Management, Sufficiency Economy, The Occupation Group Making Curry Paste of Ban Khao Om Community

บทนำ

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับนโยบายของนายกรัฐมนตรีและรัฐบาล แผนชุมชน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ประกอบกับกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กำหนดไว้ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (สุราษฎร์ธานี/นครศรีธรรมราช/ชุมพร/พัทลุง) ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และภารกิจ ๖ ด้านขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๓๒ (๑) ภายใต้แนวคิดหลักคือ “หลักความพอเพียง” ตามแนวพระราชดำริ ฯ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

เป็นหลักปรัชญาที่เน้นการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันในตัว ด้วยการพึ่งพาตนเองและการพึ่งพาซึ่งกันและกันในชุมชน

การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการกลุ่ม ถือเป็นแนวทางที่ชาวนาและเกษตรกรมีประสิทธิภาพ กลุ่มเครื่องแกงชุมชนบ้านเขวอมเป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของการใช้แนวคิดนี้เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับชุมชน กลุ่มเครื่องแกงชุมชนบ้านเขวอมได้นำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการทุกด้าน ทั้งการผลิต การตลาด การจัดการการเงิน และการพัฒนาชุมชน โดยเน้นการพึ่งพาตนเอง การใช้ทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

จัดตั้งกลุ่มขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2563 จึงเล็งเห็นว่าประชากรในหมู่บ้านค่อนข้างที่จะว่างงานกันเยอะ จึงอยากสนับสนุนให้ประชากรมีรายได้เสริม เพื่อการดำรงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น น้อมนำยึดหลักคำสอนของเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้มีการคิดค้นว่าจะทำอะไรที่มีผลตอบรับดี สามารถจำหน่ายได้ มีต้นทุนที่พอ มีความต้องการทางตลาด จึงได้มีการประชุมเสนอแนะจากเสียงข้างมากออกมา เป็นการทำเครื่องแกง เพราะเครื่องแกงเป็นวัตถุดิบที่ใช้กันทุกบ้าน จึงได้ก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้มาจนถึงปัจจุบันนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาการเกิดกลุ่มเครื่องแกง ตำบลเปลี่ยน สีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มเครื่องแกง ตำบลเปลี่ยน สีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มเครื่องแกง ตำบลเปลี่ยน สีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มเครื่องแกงของชุมชนบ้านเขวอม ตำบลเปลี่ยน อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- 1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นายจรี พรหมมา
- 1.2 ผู้ให้ข้อมูลรอง คือ นางสาวชนิษฐา วงศ์พิพันธ์ และนายสันติ ศิริจิตร

2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

- 2.1 เครื่องบันทึกภาพ เป็นการใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อถ่ายรูปไว้เป็นหลักฐานในการวิจัย เพราะขณะสัมภาษณ์อาจจะต้องใช้กล้องถ่ายรูปในการเก็บภาพเพื่อนำมาใช้ในการวิจัย
- 2.2 บันทึกการสังเกต เป็นแบบที่ใช้ในการสังเกตในขณะที่สัมภาษณ์ หรือเพื่อสังเกตการตอบคำถามของผู้ถูกสัมภาษณ์ว่าตอบตรงประเด็นและตามข้อมูลจริงเท็จ เป็นการสังเกตกำหนดแนวทางโดยการใช้สายตา
- 2.3 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบที่ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามไว้เพื่อต้องการเก็บบันทึกข้อมูลในการวิจัยพร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุด และตรงประเด็นมากที่สุด
- 2.4 เครื่องบันทึกเสียง เป็นการบันทึกเสียงตอนสัมภาษณ์ เนื่องจากบางครั้งการจดบันทึกระหว่างสัมภาษณ์ไม่ทัน ก็ยังมีเครื่องบันทึกเสียงเป็นเครื่องสำรองข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 3.1 สืบหาพื้นที่ในชุมชนเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อน หลังจากนั้นจึงไปสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มสตรีบ้านไทรเพทาย
- 3.2 สร้างความสัมพันธ์ และแนะนำตัวเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับชุมชน

3.3 ประสานงานโดยใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึกโดยนัดวัน เวลา และสถานที่ จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและรายละเอียดแต่ละประเด็น โดยพบปะพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมาย พร้อมถ่ายภาพประกอบ

3.4 รวบรวมวิเคราะห์ และสรุปผล หากปรากฏว่าขาดรายละเอียดข้อมูลส่วนใดก็ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มเครื่องแกงของชุมชนเขามอม ถูกต้องเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัย ที่ผู้ทำการวิจัยทำการศึกษา และนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. พัฒนาการการเกิดกลุ่มเครื่องแกงของชุมชนบ้านเขามอม

1.1 ขั้นก่อตั้งของกลุ่ม พบว่า ก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี 2563 ที่เล็งเห็นถึงความลำบากของสมาชิกในชุมชน จึงอยากให้สมาชิกในชุมชนมีรายได้เสริมจากการว่างงาน และเป็นการส่งเสริมอาชีพให้กับชาวบ้าน จึงได้มีการ จัดประชุมวางแผน และฟังความคิดเห็นเสียงข้างมากของชาวบ้าน ผลตอบรับออกมาดี ก็เลยมีการก่อตั้งกลุ่มขึ้นมา และได้ดำเนินเรื่องของงบประมาณเพื่อมาสร้างกลุ่มให้เจริญเติบโตขึ้น เมื่อกลุ่มมีการเจริญเติบโตขึ้น มาในระดับหนึ่ง จัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน และได้มีผู้ที่สนใจจะศึกษาเข้ามาเก็บเกี่ยวข้อมูลกันมากขึ้น

1.2 ขั้นดำเนินการปฏิบัติ พบว่า หลังจากที่ได้ผลตอบรับออกมาดี คือชาวบ้านให้ความสนใจ และเข้าร่วมเป็นสมาชิกก็เลยทำการของงบประมาณไปเพื่อมาจัดทำสินค้า จึงได้มีการวางแผนประชุมกันอีกครั้ง เพื่อถูกใจของลูกค้า และได้มีการแบ่งหน้าที่กันไปแต่ละฝ่าย

1.3 ขั้นการขยายตัวของกลุ่ม พบว่า เปิดโอกาสให้สมาชิก หรือบุคคลภายนอกได้เข้ามาศึกษา เรียนรู้การทำเครื่องแกง จึงทำให้เผยแพร่ไปทั่ว แล้วก็มีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุน ทางกลุ่มเองก็ยังรับผู้ที่สนใจได้ เข้ามามีส่วนร่วม และมีการขยายตัวไปทางด้านตลาดมากขึ้น ผู้ที่สนใจก็ทยอยมาสั่งจองเยอะขึ้น

1.4 ขั้นการมีส่วนร่วม พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสมาชิกทุกคนมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ทุกคนมีสิทธิ ส่วนร่วมเท่าเทียมกันหมด หน้าที่ของใครก็รับผิดชอบในส่วนตรงนั้น มีการปรึกษาหารือกัน ตลอดที่ไม่เข้าใจ หรือบกพร่องตรงไหนในส่วนที่ตนรับผิดชอบ แต่ละคนก็มีความพยายามตั้งใจในการทำงาน

2. สภาพปัญหาของกลุ่มเครื่องแกงของชุมชนบ้านเขามอม

2.1 สภาพปัญหาการผลิต พบว่า การขาดงบประมาณ หรือยื้นค่าของงบประมาณไปแล้วแต่งบประมาณเข้า จึงทำให้การผลิตล่าช้า และอีกปัญหาที่พบได้บ่อยคือ เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ค่อนข้างที่จะเสื่อมสภาพ เช่น กะเทียม เครื่องบด จึงทำให้ไม่สามารถที่จะทำงานต่อได้ ต้องรอการซื้อสินค้าเครื่องมือใหม่เท่านั้น เพื่อทำงานจะทำให้สินค้าดูไม่สวย จึงต้องมีการแก้ทำใหม่ และงานที่แก้แล้วก็ออกไม่ดูเป็นธรรมชาติ

2.2 สภาพปัญหาการบริหารจัดการ พบว่า บรรจุภัณฑ์ไม่เหมาะสมกับสินค้า กลิ่น เสียได้ง่าย และเป็นถุงพลาสติกที่ใช้ใส่เครื่องแกง ซึ่งเป็นถุงพลาสติกธรรมดาทั่วไป ต้องการให้มีรูปทรงที่สวยงามกว่านี้ แต่ด้วยงบประมาณที่ไม่เพียงพอ

2.3 สภาพปัญหาด้านการตลาด พบว่า สินค้าเป็นที่ต้องการของทางตลาดก็จริง แต่ด้วยปัจจัยที่ว่า เครื่องแกงมีผู้ผลิตกันเยอะ จึงทำให้เป็นปัญหาในการวางจำหน่าย ผู้ซื้อบางคนสนใจของผู้อื่นมากกว่าของตน เนื่องจากราคาที่ไม่สามารถต่อสู้กับผู้ขายรายอื่นได้ จึงทำเป็นปัญหาทางด้านตลาดที่ผู้ซื้อจะต้องเลือกสิ่งที่ถูก แต่ไม่ได้คุณภาพ แต่ผู้ซื้อไม่คำนึงถึงสินค้าที่แพง แต่มีคุณภาพ สามารถใช้ได้นาน

2.4 สภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม พบว่า มีกฎกติกาภายในกลุ่ม โดยให้ความเป็นธรรมกับสมาชิกทุก ๆ คนและในกลุ่มมักพบปัญหาเหล่านี้คือ เช่น ปัญหาในเรื่องของเวลา เนื่องจากมีการผลิตสินค้าที่

จำนวนมาก ซึ่งการบดเครื่องให้เข้ากัน ต้องใช้เวลา และใส่ไฟทุกรายละเอียด จึงต้องทำงานแข่งกับเวลาเมื่อมือเดือรเข้าจำนวนมาก จึงต้องเร่งรีบในการทำงาน ซึ่งยังเห็นว่า ยังบริหารจัดการกลุ่มได้ไม่ดีเท่าที่ควร ต่อให้สมาชิกมีน้อยก็ต้องมุ่งมั่นในการทำงาน เพราะต้องทำงานแข่งกับเวลา

3. การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มเครื่องแกงของชุมชนบ้านเขวอม

3.1 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความพอประมาณ พบว่า การทำงานเป็นกลุ่ม เป็นทีมที่ดีต้องมีความพอประมาณ เหมาะสมพอดีกับการใช้ชีวิต ทำงานของตนเอง ไม่ไปยุ่งวุ่นวายกับงานของคนอื่น รู้จักพอดีในตนเอง ไม่เอาตนเองไปแข่งกับใคร

3.2 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความมีเหตุผล พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความมีเหตุผล พบว่า อยากให้สมาชิกมีรายได้ เพิ่มรายได้ เพื่อเป็นการอยู่รอดของสมาชิกในกลุ่ม และเป็นการส่งเสริมให้กับกลุ่มไปสู่เขตที่กว้างขึ้น และรับฟังสมาชิกในกลุ่มทุก ๆ คน และพร้อมที่จะปฏิบัติต่อแนวทางนั้น ๆ และจำเป็นที่จะต้องคิดที่รอบคอบ ไม่ว่าจะทำอะไรต้องมีเหตุผล และมีการปรึกษากันภายในกลุ่มก่อน”

3.3 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีภูมิคุ้มกัน พบว่า การเตรียมตัวให้พร้อมต่อผลกระทบที่กำลังจะตามมา พร้อมทั้งแนวทางที่จะสามารถแก้ไข แต่ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ก่อนว่าจะเป็นอย่างไร เมื่อมีสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้น ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ต้องเปิดใจยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น

3.4 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีความรู้ พบว่า การทำงานเป็นกลุ่มจะต้องมีความเข้มแข็ง ต้องรู้ เข้าใจ และปฏิบัติในการทำงานให้ได้ เมื่อบกพร่องก็จะมี การเข้าอบรม เพื่อฝึกการพัฒนาทักษะตัวเองให้เกิดความรู้ เพื่อนำมาประกอบอาชีพได้

3.5 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีคุณธรรม พบว่า การทำงานเป็นกลุ่มต้องยึดหลักคุณธรรม เป็นสำคัญ ต้องซื่อสัตย์ สุจริตกับทุกคน และซื่อสัตย์กับงาน ใส่ใจในการทำงาน ซึ่งการบริหารจัดการกลุ่มต้องมีความพอเพียง ความเพียร ความอดทน เสมอต้นเสมอปลายกับผู้ที่ร่วมงาน ใช้สติปัญญา ในการแก้ไขปัญหา ในทางแก้ปัญหานั้น ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ปล่อยปะละเลยให้งานเล็ก ๆ เป็นงานที่ใหญ่จนไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้

อภิปรายผล

1. พัฒนาการการเกิดกลุ่ม 1) ขั้นตอนตัวของกลุ่ม พบว่า ก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี พ.ศ. 2563 ที่เล็งเห็นถึงความลำบากของสมาชิกในชุมชน จึงอยากให้สมาชิกในชุมชนมีรายได้เสริมจากการว่างงาน และเป็นการส่งเสริมอาชีพให้กับชาวบ้าน จึงได้มีการจัดประชุมวางแผน ก่อตั้งกลุ่มขึ้นมา และได้ดำเนินเรื่องของงบประมาณเพื่อมาสร้างกลุ่มให้เจริญเติบโตขึ้น เมื่อกลุ่มมีการเจริญเติบโตขึ้นในระดับหนึ่ง จัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน และได้มีผู้ที่สนใจจะศึกษาเข้ามาเก็บเกี่ยวข้อมูลกันมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปาริชาติ วลัยเสถียร เรื่อง กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา กล่าวว่าขั้นตอนตัวของกลุ่มที่เกิดจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจนกระทั่งกลายเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกให้ตระหนักสิ่งที่เผชิญอยู่ เกิดแกนนำในการประสานความสนใจร่วมในการรวมกลุ่ม (ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543) การช่วยเหลือให้ตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้เสริมเนื่องจากรายได้จากการประมงซึ่งเป็นอาชีพหลักลดน้อยลง ปัจจุบันภายในที่สนับสนุนการดำรงอยู่ของกลุ่ม ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มนั้นเกิดจากความต้องการของสมาชิกกลุ่มที่ต้องการมีรายได้เสริม และได้ลดจากการประมงสัตว์น้ำ เนื่องจากได้พบปะกันเมื่อมีการรวมกลุ่ม 2) ขั้นตอนการปฏิบัติ พบว่า หลังจากที่ได้ผลตอบรับออกมาดี คือชาวบ้านให้ความสนใจ และเข้าร่วมเป็นสมาชิกก็เลยทำการของงบประมาณไปเพื่อมาจัดทำสินค้า จึงได้มีการวางแผนประชุมกันอีกครั้ง เพื่อที่ให้งานหรือสินค้าผ้าปาเต๊ะที่ทำออกมาสวย งานละเอียด เป็นที่ต้องตาถูกใจของลูกค้า และได้มีการแบ่งหน้าที่กันไปแต่ละฝ่าย 3) ขั้นตอนการขยายตัวของกลุ่ม พบว่า เปิดโอกาสให้สมาชิก หรือบุคคลภายนอกได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้การทำเครื่องแกง จึงทำให้เผยแพร่ไปทั่ว มีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุน มีการขยายตัวไปทางด้านตลาดมากขึ้น ผู้ที่สนใจก็ทะลักมาสั่งจองเยอะขึ้นซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปาริชาติ วลัยเสถียร กล่าวว่าขั้นตอน

การขยายตัว การเจริญเติบโต และการขยายกิจกรรมของกลุ่ม ระดมทรัพยากรจากภายใน และภายนอกชุมชนใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งกันและกันในการสร้างเครือข่ายของกลุ่ม (ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543) และ 4) ขั้นการมีส่วนร่วม พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสมาชิกทุกคนมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ทุกคนมีสิทธิ ส่วนร่วมเท่าเทียมกัน มีหน้าที่รับผิดชอบของตน มีการปรึกษาหารือกันในส่วนที่ไม่เข้าใจหรือบกพร่องตรงไหนในส่วนที่ตนรับผิดชอบ แต่ละหน้าที่มีความพยายามในการทำงานซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์ กล่าวว่า ความสนใจร่วมกันนี้มักจะแสดงออกได้ชัดจากวัตถุประสงค์ของกลุ่ม มีวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สมาชิกทุกคนต้องการจะให้บรรลุเป้าประสงค์ร่วมกันนี้จะเป็นแรงดึงดูดให้สมาชิกรวมกลุ่มกัน เพื่อให้บรรลุประโยชน์จากความสนใจนั้น ๆ ถ้าไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้กลุ่มก็จะแยกย้ายกันไป (พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์, 2547)

2. สภาพปัญหาของกลุ่ม 1) สภาพปัญหาการผลิต พบว่า การขาดงบประมาณ หรือยื่นคำขอของงบประมาณไปแล้วแต่งบมาช้า จึงทำให้การผลิตล่าช้า และอีกปัญหาที่พบได้บ่อยคือ เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ค่อนข้างที่จะเสื่อมสภาพ เช่น เครื่องบด จึงทำให้ไม่สามารถที่จะทำงานต่อได้ ต้องรอการซื้อสินค้า เครื่องมือใหม่เท่านั้นคุณภาพของสินค้าที่คงที่ และอีกปัญหาหนึ่งคือการบดเครื่องไม่ละเอียด จึงทำให้สินค้าดูไม่สวย จึงต้องมีการแก้ไขใหม่และงานที่แก้แล้วก็ออกไม่คู่เป็นธรรมชาติซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทิพย์ เรืองกุล กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการผลิตหรือที่ต้องอาศัยฝีมือ และความชำนาญงานและปัญหาด้านเงินทุนที่มีไม่เพียงพอ ปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการค้า และการบริการกลุ่มยังไม่มีแนวคิดในการผลิตของกลุ่มเชิงธุรกิจ ไม่มีการพัฒนากระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีวิชาการเข้ามาช่วย (อรทิพย์ เรืองกุล, 2547) 2) สภาพปัญหาการบรรจุภัณฑ์ พบว่า บรรจุภัณฑ์ไม่เหมาะสมกับสินค้า ฉีกขาดได้ง่าย ไม่มีความคงทน และเป็นถุงพลาสติกที่ใช้ใส่ผ้าปาเต๊ะ ซึ่งเป็นถุงพลาสติกธรรมดาทั่วไป ไม่มีความโดดเด่นสวยงาม แต่ด้วยงบประมาณที่มีไม่เพียงพอ ความชำนาญงานและปัญหาด้านเงินทุนที่มีไม่เพียงพอ ปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการค้า และการบริการกลุ่มยังไม่มีแนวคิดในการผลิตของกลุ่มเชิงธุรกิจ ไม่มีการพัฒนากระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีวิชาการเข้ามาช่วย 3) สภาพปัญหาด้านการตลาด พบว่า สินค้าเป็นที่ต้องการของทางตลาดก็จริง แต่ด้วยปัจจัยที่ว่าผลิตภัณฑ์มีผู้ผลิตหลายราย จึงทำให้เป็นปัญหาในการวางจำหน่าย ผู้ซื้อบางคนสนใจของผลิตภัณฑ์มากกว่า เนื่องจากราคาที่ไม่สามารถต่อสู้กับผู้ผลิตอื่นได้ จึงเป็นปัญหาทางด้านตลาดที่ผู้ซื้อมักจะเลือกผลิตภัณฑ์ ที่ราคาย่อมเยามีคุณภาพ สามารถใช้ได้นาน และ 4) สภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม พบว่า มีกฎกติกาภายในกลุ่ม โดยให้ความเป็นธรรมกับสมาชิกทุก ๆ คน และในกลุ่มมักพบปัญหาเหล่านี้อีก เช่น ปัญหาในเรื่องของเวลา เนื่องจากการผลิตสินค้าที่จำนวนมาก ซึ่งการบดเป็นงานที่ประณีตประณีต ต้องใช้เวลาและใส่ใจทุกรายละเอียด จึงต้องทำงานแข่งกับเวลาเมื่อมีออเดอร์เข้าจำนวนมาก จึงต้องเร่งรีบในการทำงาน

นอกจากนี้บริหารจัดการกลุ่มได้ไม่ดีเท่าที่ควร ต่อให้สมาชิกมีน้อย ก็ต้องมุ่งมั่นในการทำงาน เพราะต้องทำงานแข่งกับเวลา รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรา ปะลาวัน เรื่องการดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพในชุมชน ผู้ประสพภัยคลื่นยักษ์สึนามิ: กรณีศึกษา กลุ่มเครื่องแกงตำมือบ้านเกาะมุกด์ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง ผลการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มมีการบริหารจัดการด้านองค์กรแบบไม่เป็นทางการกลุ่มมีผู้นำตามตำแหน่ง คือ ประธานกลุ่มและผู้นำตามธรรมชาติ คือ รองประธานโดยรองประธานทำหน้าที่บริหารจัดการเกือบทุกอย่างของกลุ่มยกเว้นเรื่องการผลิตเพราะว่าการผลิตสินค้าของกลุ่มต้องใช้แรงงานจากสมาชิกหลายคนที่ต้องทำร่วมกัน (มยุรา ปะลาวัน, 2550)

3. การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่ม 1) การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความพอประมาณ พบว่า การทำงานเป็นกลุ่ม เป็นทีมที่ดีต้องมีความพอประมาณ เหมาะสมพอดีกับการใช้ชีวิตทำงานของตนเอง ไม่ไปวนวายกับงานของคนอื่น รู้จักพอดีในตนเอง ไม่เอาตนเองไปแข่งกับใครซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิพย์ เสมอเชื้อ เรื่องการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว: กรณีศึกษา

ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ผลการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มด้านการตลาด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด คือ ผลิตภัณฑ์การบริหารจัดการ ด้านผลิต ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิต การบริหารจัดการด้านการบริหารองค์กร ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การบริหารจัดการด้านการเงินและบัญชี ได้แก่ สภาพคล่องทางการเงิน โครงสร้างเงินทุน การจัดทำบัญชีและงบประมาณการเงินคือ การจัดทำบัญชีและงบการเงิน (รุ่งทิพย์ เสมอเชื้อ, 2551)

2) การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความมีเหตุผล พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความมีเหตุผล พบว่า อยากให้สมาชิกมีรายได้ เพิ่มรายได้ เพื่อเป็นการอยู่รอดของสมาชิกในกลุ่ม และเป็นการส่งเสริมให้กับกลุ่มไปสู่เขตที่กว้างขึ้น และรับฟังสมาชิกในกลุ่มทุก ๆ คน และพร้อมที่จะปฏิบัติต่อแนวทางนั้น และมีการปรึกษากันภายในกลุ่มก่อน” พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทิพย์ เรืองกุล เรื่องกลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ผลการศึกษา พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกของเศรษฐกิจชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชรที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน พบว่า จุดแข็ง ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัตถุดิบและแรงงานที่มีอยู่ในท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์สามารถจำหน่ายในราคาถูก ทำให้สามารถแข่งขันในตลาดและเป็นกลุ่มขนาดเล็ก (อรทิพย์ เรืองกุล, 2547) จุดอ่อน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มีความซ้ำซ้อนกับผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในท้องตลาดมีเงินทุนน้อย ขาดการสนับสนุน ขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักการและการดำเนินงาน โอกาส ได้แก่ รัฐบาลให้การสนับสนุน และมีโครงการพัฒนาทางด้านการให้ความรู้ เทคโนโลยี ฯลฯ และให้การส่งเสริม การจัดงานแสดงสินค้าตามที่ต่าง ๆ การคมนาคมที่มีเส้นทางคมนาคมติดต่อได้สะดวก และเทคโนโลยีและการติดต่อสื่อสารในปัจจุบันมีการพัฒนาขึ้นมาก จึงทำให้กลุ่มสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม และ 3) การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีภูมิคุ้มกัน พบว่า การเตรียมตัวให้พร้อมต่อผลกระทบที่กำลังจะตามมา พร้อมทั้งแนวทางที่สามารถแก้ไข

การคำนึงถึงความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ก่อนว่าจะเป็นอย่างไร เมื่อมีสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้น ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ต้องเปิดใจยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น พบว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์ เรื่องเศรษฐกิจชุมชน: ทางรอดที่ยั่งยืนของชาติ ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจชุมชนมีลักษณะสำคัญครบถ้วนเป็นหน่วยการผลิต แรงงานของสมาชิกมีครบถ้วนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการอยู่รอดของครอบครัวต่อความพอเพียงและตามความสามารถในการพึ่งตนเองตามแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนเป็นตัวของตัวเองมีพลวัต และสามารถ ที่จะอยู่รอดด้วยตนเองได้พัฒนาการของระบบทุนนิยม (ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์, 2540)

4) การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีความรู้ พบว่า การทำงานเป็นกลุ่มจะต้องมีความเข้มแข็ง ต้องรู้ เข้าใจ และปฏิบัติในการทำงานให้ได้ เมื่อบกพร่องก็จะมี การเข้าอบรม เพื่อฝึกการพัฒนาทักษะตัวเองให้เกิดความรู้ เพื่อนำมาประกอบอาชีพ และ 5) การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีคุณธรรม พบว่า การทำงานเป็นกลุ่มต้องยึดหลักคุณธรรมเป็นสำคัญ ต้องซื่อสัตย์ สุจริตกับทุกคน และซื่อสัตย์กับงาน ใส่ใจในการทำงาน ซึ่งการบริหารจัดการกลุ่มต้องมีความพอเพียง ความเพียร ความอดทน เสมอต้นเสมอปลายกับผู้ที่ร่วมงาน ใช้สติปัญญา ในการแก้ไขปัญหาที่นั้น ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ปล่อยปะละเลยให้งานเล็ก ๆ เป็นงานที่ใหญ่จนไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ ซึ่งคุณธรรมการรวมกลุ่มคือ สมาชิกมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เมื่อเข้ามาพบกับคนในกลุ่มแล้วต้องมีการสื่อสารที่ดี และการเจรจาที่ดี มีกติกากในการอยู่ร่วมกัน และรับฟังความแตกต่างของแต่ละบุคคลด้วย (สิริอร วิชชาวุธ, 2544)

สรุปและข้อเสนอแนะ

พัฒนาการการเกิดกลุ่มอาชีพเพื่อธุรกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงชุมชนบ้านเขามก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2563 เพื่อสร้างรายได้เสริมให้สมาชิกและส่งเสริมอาชีพในชุมชน โดยเริ่มจากการจัดประชุมวางแผนและรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้าน เมื่อได้รับการตอบรับที่ดีจึงดำเนินเรื่องของงบประมาณเพื่อพัฒนาและจัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน สภาพปัญหาของกลุ่ม กลุ่มเครื่องแกงชุมชนบ้านเขาม ประสบปัญหาการผลิต เช่น

ขาดงบประมาณและเครื่องมือเสื่อมสภาพ บรรจุภัณฑ์ไม่เหมาะสม การตลาดมีคู่แข่งมาก และการบริหารจัดการกลุ่มมีกฎกติกาไม่ชัดเจน การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเครื่องแกงชุมชนบ้านเขวมนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการ โดยเน้นความพอประมาณ มีเหตุผล สร้างภูมิคุ้มกัน มีความรู้ และยึดหลักคุณธรรม ซึ่งส่งผลให้กลุ่มประสบความสำเร็จทั้งในด้านการสร้างรายได้ การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน ข้อเสนอแนะวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษา แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของกลุ่มชุมชนบ้านเขวมนำตำบลเปลี่ยน อำเภอสหัส จังหวัดนครราชสีมา และ 2) ควรศึกษา แนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาการเครื่องแกงของชุมชนบ้านเขวมนำตำบลเปลี่ยน อำเภอสหัส จังหวัดนครราชสีมา

เอกสารอ้างอิง

- ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์. (2540). เศรษฐกิจชุมชน: ทางรอดที่ยั่งยืนของชาติ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัย และให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2543). กระบวนการ และเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์. (2547). การสร้างพลังชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- มยุรา ปะลาวัน. (2550). การดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพในชุมชนผู้ประสบภัยคลื่นยักษ์สึนามิ: กรณีศึกษากลุ่มเครื่องแกงตำมือบ้านเกาะมุกด์ ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒน. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- รุ่งทิพย์ เสมอเชื้อ. (2551). การบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพไม้กวาด ลายดอกแก้ว: กรณีศึกษา ตำบลคงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สิริอร วิชชาวุธ. (2544). จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรทิพย์ เรืองกุล. (2547). กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชร. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒน. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.